

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA

FACULTATEA DE DREPT

ȘCOALA DOCTORALĂ

DREPTUL LA VIAȚĂ PRIVATĂ ÎN DREPTUL CIVIL ROMÂN

REZUMAT

COORDONATOR ȘTIȘIFIC:

Prof.univ.dr. Sevastian Cercel

DOCTORAND:

Voinea V. Relu-Eduard

Craiova

2018

Evoluția tehnologiei în domeniul internetului și în materie de comunicare și telecomunicare a determinat numeroase atingeri ale drepturilor și libertăților fundamentale, sociale și morale ale omului, demnitatea, imaginea și dreptul la viață privată fiind cele mai expuse. Am ales ca și temă de doctorat studiul dreptului la viață privată, un drept complex prin conținutul lui, cu valențe multiple în legislația națională: dreptul la viață privată este un drept fundamental al omului, viața privată este o valoare fundamentală protejată legislativ și o libertate fundamentală.

La nivel legislativ, național, dreptul la viață privată este prevăzut expres în Constituția României și în NCC

Astfel, Actuala Constituție a României afirmă dreptul la viață privată ca drept fundamental și complex, aspect al respectării personalității omului, proclamată ca valoare supremă în primul său articol.

În Noul Cod Civil, legiuitorul reglementează dreptul la viață privată în prevederile articolului 71, iar în următoarele două alineate face referire la conținutul dreptului la viață privată: *viața intimă, personală, de familie, domiciliul, reședința, corespondența*.

Prin legea nr. 30/1994 privind ratificarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a protocoalelor adiționale la această convenție, România a ratificat Convenția Europeană a Drepturilor Omului care, în articolul 8 reglementează *dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței*.

Figura 1: conținutul vieții private lato-sensu

Constituția art.26, art.27, art.28	Noul Cod Civil Art.71	Convenția Art.8
-viață intimă	-viață intimă	-
- viață familială	- viață familială	- viață familială
- viață privată stricto-sensu	- viață personală	- viață privată stricto-sensu
- domiciliul/reședința	- domiciliul/reședința	- domiciliul/reședința
- corespondența	- corespondența	- corespondența

Analizând conținutul terminologic al acestor texte legale observăm că ele sunt puțin diferite în sensul că, în Constituție se face referire la *viața intimă, familială și privată, domiciliul și reședința, secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare*, în Codul civil se face referire, în alin.1 din art.71 la *viața privată*, iar în alin.2 din art.71 la *viața intimă, personală sau de familie, domiciliul, reședința sau corespondența*, iar în reglementările Convenției se face referire la *viața privată și de familie, la domiciliu și la corespondență*.

Alte observații care se desprind din analiza textelor legale sunt:

- denumirea marginală a art. 26 din Constituție este *viața intimă, familiară și privată*, iar reglementarea se referă la viața privată în înțelesul său larg. Din această primă observație am putea stabili că există o noțiune de *viață privată lato-sensu* și una de *viață privată stricto-sensu*.

- denumirea marginală a art.71 din N.C.C. este *dreptul la viață privată*, noțiune care se reia și în reglementările din primul alineat, iar în cuprinsul alineatului al doilea apar alte noțiuni care par că explică înțelesul noțiunii de viață privată din primul alineat, respectiv *viața intimă, personală sau de familie*. Deci, iarăși putem vorbi de o noțiune de *viață privată lato-sensu* și de una de *viață privată stricto-sensu*. Mai mult, observăm că apare noțiunea de *viață personală* care alături de viața intimă și viața de familie, de domiciliu și corespondență completează viața privată din denumirea marginală a articolului. Și din aceste aspecte rezultă existența unei noțiuni de *viață privată lato-sensu*, respectiv *viață privată stricto-sensu*. Dar, coroborând cele două texte legale, art.26 din Constituție și art.71 din N.C.C. și subliniind lipsa noțiunii de *viață privată stricto-sensu* din reglementările codului civil, am putea formula întrebarea: există semn de egalitate între noțiunile de *viață privată stricto-sensu (Constituție)* și *viață personală (N.C.C.)*? Se includ aceste noțiuni? Se completează? Vom răspunde la aceste întrebări în continuarea demersului științific. Unde?

- în reglementarea cuprinsă în Convenție un apare nici o referire la noțiunea *viață intimă*. Cronologic vorbind, textul Convenției a fost primul adoptat, urmând Constituția și apoi N.C.C.; se pune întrebarea de unde a preluat legiuitorul român această noțiune? Este posibil ca viața intimă să fie o componentă a vieții private stricto-sensu? La această întrebare vom răspunde în demersul nostru ulterior. De precizat unde exact

Pentru a răspunde întrebărilor lansate, am organizat analiza dreptului cercetat, dreptul la viață privată, din perspectiva a trei mari instituții ale dreptului: **regimul juridic al dreptului**

cercetat, conținutul dreptului cercetat și mijloacele de apărare ale acestui drept. Mergând pe o astfel de organizare a conținutului lucrării, din punct de vedere structural, lucrarea *Dreptul la viață privată în dreptul civil român* este structurată în trei părți, fiecare dezvoltând cele trei mari instituții pe care am hotărât să le abordăm.

Astfel, **Parea I** se intitulează *Teoria generală a dreptului la viață privată* și este dezvoltată, la rândul ei, în două capitole.

Capitolul I -Coordonatele dreptului la viață privată în dreptul civil român -prezintă o analiză a reglementărilor cuprinse în Noul Cod Civil la capitolul *Despre persoane* și stabilește locul dreptului studiat printre toate drepturile persoanei fizice. În **Secțiunea I** a acestui capitol am dezvoltat **Tabloul drepturilor personalității**, cu accent pe clasificarea acestor drepturi și am stabilit că, fiind legat de persoană, dreptul la viață privată este integrat de legiuitor în categoria drepturilor personalității, drepturi personale subiective civile nepatrimoniale. În **Secțiunea a II-a** am stabilit **Locul dreptului la viață privată printre drepturile personalității**, încercând o definiție a acestuia, fără a ne abate prea mult de la definiția genului în care l-am încadrat. Astfel, *dreptul la viață privată poate fi definit ca totalitatea prerogativelor recunoscute de legea civilă fiecărei persoane- subiect activ de drept- de a pretinde de la ceilalți subiecți de drept – pasivi- să aibă o conduită corespunzătoare în legătură cu viața ei privată, cu viața intimă, personală sau de familie, cu domiciliul, reședința sau corespondența sa, manuscrisele sau cu alte documente personale, precum și cu informațiile din viața privată sub rezerva apelării la forța coercitivă a statului atunci când sunt atinse limitele exercitării acestui drept.* Prin această definiție întărim concepția formată cu privire la natura juridică a dreptului la viață privată, aceea că dreptul studiat este un drept al personalității, un drept subiectiv civil nepatrimonial, care are ca obiect de protecție viața privată a oricărei persoane și evidențiem trăsăturile dreptului la viață privată: dreptul la viață private: - drept jurisprudential, - drept legal al omului, libertate publică, drept fundamental și cetățenesc, – drept substantial, – drept negativ.

Analizând reglementările cuprinse în textele legale putem stabili că domeniul de aplicare al dreptului la viață privată cuprinde o sferă largă de interese de natură personală: identitatea personală, integritatea fizică și morală, viața sexuală, mediul înconjurător, familia, căsătoria, relațiile dintre părinți și copii, corespondența, domiciliul. Tot un aspect care ține de locul dreptului la viață private printre drepturile personalității este și dimensiunea acestui drept. Din analiza realizată am concluzionat că dreptul studiat are o dimensiune fizică și psihică care se referă la respectul integrității fizice, a libertății de mișcare, libertății de gândire a persoanei precum și la

respectul laturii psihice a vieții individului, o dimensiune socială care are în vedere analiza vieții private din prisma mai multor laturi sociale: familia, prietenii, raporturile de muncă, precum și o dimensiune morală. Este moral să respectăm spațiul intim al individului. Este moral să îi respectăm familia, prietenii, viața socială, este moral să respectăm individul și tot ce ține de ființa lui umană. Viața privată implică abilitatea unui individ de a se exclude sau de a exclude informații despre sine și de a le dezvălui numai selectiv. Este moral să respectăm această decizie. Când regulile de morală nu se respectă, pot fi aplicate reglementări legale pentru echilibrarea ordinii sociale.

Stabilind toate aceste coordonate generale, în **Secțiunea a III-a** – am stabilit care sunt **Caracteristicile dreptului la viață privată**, analizând în detaliu titularii dreptului studiat, cu deosebire între titulari -persoane fizice și titulari -persoane juridice. Am apreciat că sfera titularilor dreptului la viață privată sau de familie nu se limitează la persoana fizică privită în mod individual sau ca membru a unui grup social. Persoana juridică poate împrumuta acele atribute care nu sunt de condiție strict umană și poate fi considerată titulara unui interes asemănător persoanei fizice.

Obiectul dreptului la viață privată îl reprezintă înseși viața privată a unei personae, iar studiul acestuia este detaliat în Partea a II-a a tezei. Obiectul dreptului la viață privată, fiind o valoare socială fundamentală, reglementată de legea fundamentală, conferă acestui drept forța juridică fundamentală, superioară, iar în materia drepturilor civile subiective, dreptul la viață privată, fiind reglementat de Codul civil cu statut de lege, consfințește forța juridică superioară a acestui drept. Cât privește întinderea dreptului studiat, dreptul la viață privată va dura atât timp cât persoana este în viață, se va extinde și dincolo de moarte dacă în timpul vieții, defunctul a făcut referire la păstrarea secretă a aspectelor din viața sa privată sau dacă pot fi aspecte care duc la pătrunderea memoriei, a reputației sau a imaginii acestuia dincolo de moarte. Mai mult, văd în vedere atingerea dreptului la viață privată reglementată de prevederile art.74 lit. g , putem stabili că respectul vieții private trebuie acordat și dincolo de moarte.

Capitolul II al lucrării l-am rezervat **Contextului reglementării dreptului la viață privată**, analizând, în **Secțiunea I – Primele acte normative internaționale cu privire la dreptul la viață privată**, în **Secțiunea a II-a – Primele acte normative europene cu privire la dreptul la viață privată**, iar în **Secțiunea a III-a – Legislația națională cu privire la Dreptul la viață privată**.

Concluzia intermediară pe care am evidențiat-o se referă la **Modernizarea legislației naționale**, dreptul la viață privată devenind unul dintre cele mai importante drepturi ale omului în

societatea contemporană, recunoscut pe plan internațional, o dată prin intrarea în vigoare a noului cod civil, în octombrie 2011, în sensul că acest act normativ a adus o noutate care nu se regăsea în vechiul Cod civil, în sensul reglementării exprese a drepturilor personalității, apoi prin intrarea în vigoare a Noului cod penal, care transpune prevederile art.8 CEDO, respectiv art.7 CDFUE (Carta Drepturilor Fundamentale ale UE), în sensul reglementării exprese a infracțiunii de violare a vieții private – art.226, legiuitorul penal reușid astfel să confere o protecție penală expresă respectării dreptului la viața privată.

Prevederile art.74 și art.75 NCC se referă la atingerile aduse vieții private și la limitele întinderii acestui drept al vieții private stabilind în mod expres situațiile în care este atins dreptul la viața privată precum și situațiile în care acest drept nu este considerat atins.

Un element de noutate legislativă în materia dreptului la viața privată îl reprezintă faptul că, în data de 12 martie 2014, Parlamentul European a adoptat pachetul de reformă în domeniul protecției datelor cu caracter personal și raportul privind impactul programelor de supraveghere în masă asupra cetățenilor UE. Aceste voturi reprezintă o importantă contribuție la protecția dreptului la viața privată și la finalizarea îndelung așteptatei reforme propusă de Comisia Europeană în ianuarie 2012, aspect care va avea impact și asupra legislației naționale prin alinierea acesteia la normele europene privind protecția drepturilor omului.

Așa cum am precizat, în **Partea a II-a** am studiat **Conținutul dreptului la viața privată**, dezvoltat în 4 capitole diferite.

În **Capitolul III** am analizat **Dreptul la viață privată *stricto-sensu*** în 6 secțiuni: dreptul la viața intimă, dreptul la viața persoanlă, dreptul la integritate morală, dreptul la viața socială, dreptul la un mediu înconjurător sănătos, precum și aspecte ce țin de viața sexuală ca obiect de protecție al dreptului la viața intimă.

Pentru fiecare dintre aceste subramuri ale dreptului la viața privată *stricto-sensu* am pornit analiza de la înțelesul noțiunilor din denumirea dreptului analizat, reținând doar conotația juridică a noțiunilor, am stabilit definiția, pornind de la definiția generală a dreptului la viața privată și am analizat aspecte comune și diferențiate ale fiecărei subramuri în parte.

În interiorul secțiunii referitoare la dreptul la viața intimă am analizat dimensiunea legală și jurispridențială a acestei subramuri în raport de categoria de persoane careia i se raportează. Am concluzionat că persoanele publice au un drept la viața intimă și că, *de lege ferenda*, ar trebui să existe fie mecanisme reglementate pentru ca distincția dintre încălcarea vieții private și respectarea

ei să nu se facă neuniform de către instanțele de judecată în ceea ce privește viața intimă a persoanelor publice, fie regelementările în vigoare să enumere toate situațiile în care viața privată poate fi considerată încălcată. În ceea ce privește viața privată a persoanelor private, aceasta se află mai puțin în atenția publicului, este mai respectată, iar instanțele de judecată nu au avut multe ocazii de a analiza maniera în care viața intimă a acestor persoane a fost afectată. În ceea ce privește persoana decedată și dreptul la viața intimă, simpla fotografiere a unei persoane decedate și apoi publicarea ei, fără consimțământul familiei defunctului, reprezintă o încălcare a vieții intime a familiei. Trebuie însă analizat interesul unei astfel de publicații. Dacă fotografia are conotații istorice sau științifice și, deci, interesul public este satisfăcut, atunci nu se mai pune problema că o astfel de publicare aduce atingere vieții intime a familiei defunctului. Tot astfel, dacă defunctul fusese o persoană publică, iar publicul manifestă interes pentru evenimentele funerare, o astfel de publicare nu reprezintă un atac asupra vieții intime. Am analizat separat și persoanele care au probleme cu legea în diferite moduri și dreptul lor la viață intimă.

Analiza se poate face pe baza aceluiași criterii: consimțământul și interesul general public. Respectarea dreptului la viață privată este recunoscută oricărei persoane, criteriile care se aplică pentru cântărirea vieții publice și a dreptului publicului de a fi informat în baza respectării principiului de a satisface interesul public nefiind tangențiale în orice situație.

În strânsă legătură cu dreptul la viață intimă am analizat și aspecte ce țin de viața sexuală - Dreptul de a lua propriile decizii cu privire la a întreține sau nu raporturi sexuale, indiferent de dorințele partenerului, - Dreptul de a lua propriile decizii cu privire la controlul nașterilor și al protecție împotriva infecțiilor cu transmitere sexuală, indiferent de dorințele partenerului; - dreptul de a face alegeri libere și responsabile cu privire la reproducerea speciei umane, - Dreptul de a opri activitatea sexuală, în orice moment, inclusiv în timpul sau chiar înainte de actul sexual, - Dreptul de a cere partenerului dovezi că a fost examinat pentru infecțiile cu transmitere sexuală și de a refuza relații sexuale în cazuri contrare sau dacă se dovedește infectarea, - Dreptul la autonomie sexuală, integritatea sexuală și siguranța corpului tau din punct de vedere sexual, - Dreptul la intimitate sexuală, - Dreptul la echitate sexuală, - Dreptul la exprimare sexuală emoțională, - Dreptul la educație sexuală, - Dreptul la informare sexuală bazată pe cercetări științifice, - Dreptul la ocrotirea sănătății sexuale. Toate aceste componente care se derivă din dreptul la viață intimă reprezintă aspecte de viață privată. Orice încălcare a acestor drepturi reprezintă încălcări ale vieții private.

Cu privire la dreptul la viață persoană, am realizat un studiu de caz, situația unei persoane publice surprinse în spațiul public cu o manifestare privată. Instanțele naționale au apreciat că, prin publicarea fotografiilor fără consimțământ și fără a satisface un interes public, s-a încălcat dreptul la viață persoană a persoanei în cauză, acordându-se și daune morale reclamantului.

Dreptul la integritate morală a fost prezentat tot pe baza unui studiu de caz, hotărârea CEDO dată fiind definitivă și cu conotații importante pentru legislația și jurisprudența naționale. Astfel, analiza vestitului caz *Bărbulescu vs. România* a condus la formarea unei opinii personale legată de implicațiile lui în materie. Astfel, viața privată a oricărei persoane există și trebuie respectată, inclusiv în timpul orelor de muncă, aspecte ce țin de moralitatea fiecărei persoane, indiferent de raportul care se creează între acestea. Aspecte legate de corespondență, ca parte componentă a vieții private vor exista și în timpul orelor de lucru. De aceea, în Regulamentul de ordine interioară sau în documentele similare ale fiecărei instituții, trebuie să se facă precizări exprese cu privire la monitorizare. Aceste precizări trebuie să conțină: modalitatea de monitorizare, obiectul monitorizării, delimitarea în timp și spațiu a monitorizării, procedura de limitare a accesului la rezultatul monitorizării, chiar și prevederea modalităților de ștergere a informațiilor din viața personală, obținute în urma monitorizării și care nu prezintă interes pentru obiectul acesteia.

Acest caz are influențe și asupra dreptului la viață socială, în România nefiind reglementată expres situația încălcării vieții private sub forma corespondenței la locul de muncă. De aceea, angajatul și angajatorul se fraudează reciproc. Angajatorul supervizează dincolo de prevederile legale pe salariat, salariatul folosește în interes personal echipamentele angajatorului și timpul de muncă în folosul propriu. Se recomandă emiterea unei decizii, unui ordin de ministru privind monitorizarea la locul de muncă în care să fie clar stabilite condițiile în care un salariat poate fi monitorizat, procedura de monitorizare, evaluare și sancționare să fie transparentă, limitele dintre folosirea corespondenței personale și cea profesională, organismul care are rol și atribuții în investigarea încălcărilor în acest domeniu.

Dreptul la mediu înconjurător sănătos este analizat prin interpretarea celor mai importante acte internaționale privind drepturile omului și cuprinde - dreptul de a trăi într-un mediu nepoluat, prin mediu nepoluat înțelegând un mediu care să nu fie degradat de activități ce pot afecta sănătatea, bunăstarea indivizilor, mediul și dezvoltarea durabilă, - dreptul la cel mai ridicat nivel de sănătate din punctul de vedere al neafectării mediului, - dreptul de acces la resurse de hrană și

apă sănătoase, - dreptul la un mediu de muncă sănătos, - dreptul la condiții de locuit în mediu sănătos, - dreptul de a nu fi expropriați nejustificat pentru cauze de mediu, - dreptul la asistență în caz de catastrofe naturale sau produse de om, - dreptul de a beneficia de rezistența durabilă a naturii, - dreptul la conservarea elementelor reprezentative ale naturii, - dreptul individului la prevenirea poluării, la încetarea activității care poluează și la repararea pagubei

Conținutul dreptului la un mediu sănătos astfel stabilit de documentele internaționale va fi garantat de către autoritățile statale prin luarea măsurilor legale, administrative și de orice natură privind implementarea lui, precum și prin cooperarea cu alte autorități pentru prevenirea și combaterea poluării mediului înconjurător.

Secțiunea a VII-a analizează **Obligațiile corelative** acestor drepturi, deosebind între obligații pozitive și obligații negative.

Concluzionând, viața privată stricto-sensu este întregul raportat la părțile componente ale ei: viața personală, intimă, sexuală, socială, integritatea morală și mediul înconjurător sănătos și, împreună cu viața de familie, domiciliul și corespondența unei persoane, formează viața privată lato-sensu protejată prin dreptul la viață privată prevăzut expres în actele juridice nominalizate.

În **Capitolul IV** – este dezvoltat **Dreptul la viață de familie** cu referire la definiția reținută acestui drept, obiectul, titularii, forța juridică și limitele temporale ale dr la viață de familie, precum și obligațiile statului cu privire la respectarea dreptului la viață de familie.

Analiza respectării acestui drept sau a încălcării obligațiilor corelative se realizează prin aplicarea unor principii. Astfel, putem să stabilim o prioritate a intereselor cu privire la care se va analiza respectarea sau încălcarea dreptului la viață de familie: interesul superior al copilului în raport cu interesul părintelui, interesul părintelui dacă se referă la satisfacerea interesului copilului în raport cu interesul general și, la final, interesul general al colectivității. Tot interesul copilului minor primează și în situații în care se aplică prevederi legale penale, atunci când se interzic drepturile părintești ca măsură de protecție a sănătății, educației și moralei copilului în detrimentul luării acestor măsuri ca modalitate de pedepsire a părinților condamnați.

În timp ce Codul Civil stabilește fără urmă de îndoială că familia se întemeiază prin căsătoria unui bărbat cu o femeie, Curtea stabilește că familia nu se oprește doar la relațiile rezultate din căsătorie, iar dreptul la respectarea vieții de familie este recunoscut familiilor formate prin căsătorie, dar și familiilor formate în afara căsătoriei. Pentru această ultimă situație, Curtea stabilește însă un criteriu în raport de care se aplică prevederile art.8: existența unei vieți de familie

efective în cadrul familiilor născute în afara căsătoriei, ceea ce Codul penal român condiționează prin existența conviețuirii.

Dreptul la respectarea domiciliului și a reședinței este analizat în **Capitolul V**. Având în vedere contextul general în care studiem dreptul la respectarea domiciliului, ca și parte componentă a dreptului la viață privată, putem afirma că acest drept *protejează caracterul secret al vieții dinăuntrul domiciliului*, locuința principală fiind locul unde o persoană își manifestă libertatea și își trăiește viața privată.

În urma analizei **Dreptului la respectarea secretului corespondenței** în cuprinsul **Capitolului VI**, s-au născut o serie de întrebări: Astfel, conținutul corespondenței cade sub incidența dreptului la respectul corespondenței? Calitatea expeditorului sau a destinatarului sunt determinante pentru a beneficia de protecția acestui drept? În același timp, analizând conținutul reglementării corespondenței în dreptul românesc găsim răspunsul la aceste întrebări.

Constituția României garantează inviolabilitatea secretului trimiterilor poștale, al scrisorilor, al telegramelor, al convorbirilor telefonice . Este de interpretat că legea fundamentală se referă la secretul conținutului acestor mijloace de comunicare, iar nu la existența lor de sine stătătoare, orice factor poștal, de exemplu, luând la cunoștință despre expedierea unei scrisori, telegrama sau altei trimiteri poștale. Ceea ce protejează legea fundamentală este atât existența lor pur și simplu, cât și conținutul acestora. Având în vedere hotărârile Curții în acest sens, am putea spune că, din analiza cazului A. contra Franța reiese că toate conversațiile telefonice cu privire la activitățile criminale nu sunt protejate de prevederile articolului 8 (1).

Din reglementările cuprinse în art.71 din N.C.C nu reiese expres un răspuns clar la prima întrebare, dar, prin interpretarea noțiunilor de utilizare a corespondenței, manuscriselor sau a altor documente personale coroborate cu interpretarea noțiunii de informațiilor din viața privată, este evident că se protejează și conținutul acestora, nu numai ele însele ca mijloace de corespondență. Dar, din aceste reglementări, putem răspunde fără echivoc la cea de-a doua întrebare, în sensul că oricărei persoane trebuie să îi fie respectat secretul corespondenței, indiferent de calitatea sau calificarea sa, fără discriminări.

Un răspuns elocvent îl oferă și infracțiunile incriminate în legea penală prin prevederile art.302 . Astfel, acțiuni precum distrugerea, deschiderea, reținerea, interceptarea sau sustragerea unei corespondențe sau unei convorbiri de orice natură sunt incriminate, protejându-se astfel modalitățile de comunicare; iar acțiuni precum divulgarea conținutului unei convorbiri sau corespondențe, transmiterea

sau difuzarea sau prezentarea acestora sunt incriminate tocmai pentru a proteja conținutul corespondenței.

Pentru cea de-a doua întrebare, N.C.P. oferă o completare în sensul că o calificarea a celui ce nu respectă acest secret atrage o sancțiune mai mare decât dacă fapta ar fi fost săvârșită de o persoană fără calificare .

Astfel, prin corespondență se înțelege atât mijlocul de comunicare, cât și conținutul acestuia și, indiferent care ar fi modalitățile de comunicare legale, precum și conținutul acestora, secretul lor este protejat prin lege. Așa cum am mai precizat, legea fundamentală asigură secretul corespondenței prin prevederile art.28 , N.C.C. protejază viața privată și cu referire la intimitatea corespondenței unei persoane prin intermediul prevederilor art.71 alin.2 și alin.3 , legea penală asigură pedepsirea celor care săvârșesc infracțiuni privind secretul corespondenței .

Odată cu evoluția vieții sociale și a tehnologiei, sensul noțiunii corespondență va fi extins pentru a se bucura de protecția secretului toate metodele de comunicație.

Partea a III-a - Mijloacele de apărare a dreptului la viața privată analizează în 3 capitole **Granița dintre exercitarea dreptului la viața privată și încălcarea lui – Capitolul VII, Apărarea dreptului la viața privată prin prevederile Constituției – Capitolul VIII, Apărarea dreptului la viața privată prin acțiunile în justiție – Capitolul IX.**

Literatura de specialitate clasifică drepturile și libertățile individuale reglementate în Convenție în două mari categorii: drepturi intangibile și drepturi condiționale, dreptul la viață privată fiind integrat în ultima categorie. Statele membre UE pot aduce completări specifice acestor drepturi, le pot limita sau restricționa. Astfel, în dreptul intern, drepturile condiționate, deci și dreptul la viață privată se bucură de o protecție relativă.

Dreptul la viață privată se exercită, în general, în mediul privat al titularului său și sub toate aspectele vieții private, așa cum am arătat în cuprinsul primei părți. El protejează interesele private ale titularului său atunci când acesta se află în mediul privat, oricare ar fi titularul dreptului discutat.

Când viața privată se desfășoară în spațiul public intervin acele principii pe care le-am enunțat anterior și care vor face distincția între ceea ce este protejat și ceea ce nu este protejat privind dreptul la viață privată. Pe baza interpretării și aplicării lor se va stabili și granița între exercitarea dreptului la viața privată și încălcarea lui.

Astfel, viața privată a unei persoane private este respectată și atunci când se manifestă în spațiul public. Nu se poate justifica un interes public sau legitim al societății democratice de a cunoaște aspecte din viața privată a unei persoane non-publice.

Viața privată a unei persoane publice desfășurată în spațiul public este respectată și garantată. Dacă activitatea privată prestată în spațiul public este de interes public, ea poate fi adusă la cunoștința publicului, chiar și fără respectarea consimțământului persoanei vizate, dar cu condiția să nu aducă atingere reputației sau demnității respectivei persoane și să fie făcută cu bună credință.

Se impune o concluzie și cu privire la modalitatea de reglementare a atingerilor legale a le dreptului la viața privată. Art.74 din NCC enumeră faptele care pot fi sancționate civil atunci când sunt verificate condițiile pentru angajarea răspunderii civile, iar Codul Penal enumeră aproximativ aceleași fapte care pot fi infracțiuni și sancționate ca atare. Există două texte legale care califică aceleași faptă odată ca ilicit civil, altădată ca infracțiune. Chiar dacă prin cercetarea formei de vinovăție sau a modalităților concrete în care s-au petrecut faptele se poate stabili ce lege se aplică, penală sau civilă, este recomandat ca Noul Cod Penal să reglementeze explicit situațiile care să diferențieze o faptă penală de cea civilă, pentru o încadrare neechivocă a acestora.

În ceea ce privește protecția dreptului la viața privată, prin prevederea acestui drept, în înțelesul său *lato-sensu* în legea fundamentală, dreptul la viața privată devine astfel un drept fundamental, protejat la nivel național, în primul rând prin garantarea prevederilor Constituției.

Curtea Constituțională, prin atribuția ei principală de a garanta supremația Constituției, realizează un control de constituționalitate a normelor juridice. Astfel, potrivit prevederilor art. 146 litera d, Curtea Constituțională analizează și hotărăște cu privire la legalitatea actelor normative adusă în discuția instanțelor de judecată prin excepțiile de neconstituționalitate. Astfel, orice persoană care consideră că dreptul la viața privată, în oricare dintre componentele lui, a fost încălcat prin diferite prevederi legale din legi sau ordonanțe, se poate adresa Curții Constituționale și poate solicita, pe cale de excepție, pronunțarea Curții cu privire la constituționalitatea acelor prevederi normative în vigoare. Dacă vor fi găsite neconstituționale, respectivele prevederi se vor suspenda de drept și își vor înceta efectele la 45 de zile de la publicarea Deciziei Curții. În acest sens, în lucrarea *in extenso* a fost analizată **Decizia nr.17 din 21 ianuarie 2015 cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor Legii privind securitatea cibernetică a României**

Dreptului la viața privată i se aplică principiul fundamental al dreptului civil potrivit căruia un drept subiectiv este protejat și garantat de ordinea juridică. Astfel, titularul dreptului la viața privată se poate bucura de exercitarea acestui drept într-un cadru juridic de protecție.

Principalul mijloc de protecție recunoscut de dreptul civil este acțiunea în justiție. Orice acțiune în justiție impune existența unui drept subiectiv civil ce trebuie protejat. Așadar, orice persoană care consideră că drepturi sau libertăți recunoscute de lege sau interese legitime i-au fost încălcate prin diverse acte ale autorităților publice sau ale particularilor poate acționa în instanță și solicita recunoașterea dreptului, libertății sau interesului vătămat. În raport de tipul actului prin care au fost vătămate drepturile, libertățile interesele, persoana se adresează instanței civile, administrative sau penale. Atunci când un drept este încălcat, acțiunea se sancționează cu restabilirea dreptului, adică repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului sau încetarea acțiunii vătămătoare a dreptului. Apărarea drepturilor nepatrimoniale se realizează, conform prevederilor art. 252-257 din NCC, prin acțiuni civile în realizarea dreptului, acțiuni civile în despăgubire și acțiuni penale.

Acțiunea în realizarea dreptului la viața privată poate avea ca obiect încetarea acțiunii prin care se încalcă dreptul subiectiv la viața privată și interdicerea pentru viitor a respectivei atingeri, precum și constatarea caracterului ilicit al activității respective. Titularul dreptului atins poate cere instanței și stabilirea unor măsuri care să ajute la restabilirea dreptului. Acestea depind de judecător și pot consta în măsuri de încetare a faptei ilicite și măsuri de reparare a prejudiciului cauzat. Alin.4 al articolului 253 reprezintă temeiul legal pentru acțiunea în despăgubire. În situația acțiunii în realizarea dreptului la viața privată, condiția ce trebuie îndeplinită, ca de altfel condiția general-valabilă pentru a acționa în justiție, pe lângă capacitatea, respectiv calitatea procesuală și formularea unei pretenții, reclamantul trebuie să justifice un interes. În ceea ce privește dreptul la viața privată, interesul trebuie să fie mai ales născut și actual, având în vedere acțiunile prin care un astfel de drept poate fi atins, conform prevederilor art 74 NCC.

Atenția în analiza reparării prejudiciului cade în mod evident asupra prejudiciului moral, având în vedere că puține dintre atingerile legale prevăzute de art 74 ale NCC pot fi de natură a genera prejudicii patrimoniale. În această ultimă situație poate să se încadreze acțiunea de luare din locuința unei persoane a unui obiect, acțiune prin care se poate prejudicia patrimonial acea persoană proporțional cu valoarea obiectului sustras. Tocmai datorită prejudiciului moral, nepatrimonial care se generează prin nerespectarea dreptului la viața privată, legiuitorul actual a

reglementat un regim sancționator mixt, cu sancțiuni nepatrimoniale, prioritare și sancțiuni pecuniare, care se vor aplica doar dacă primele nu sunt îndeștuloătoare pentru recuperarea prejudiciului . Se crează astfel un sistem ierarhic al aplicării acestor măsuri, măsurile reparatorii fiind prioritare. Atunci când prejudiciul este adus persoanei prin acte de natură a atinge și corpul uman, legiuitorul a prevăzut, în reglementările art 69, măsuri pe care instanța le poate dispune concomitent cu altele, adică cu cele reglementate în prevederile art 253 alin.3.

Sigur că, dincolo de acțiunile civile, inclusiv măsurile provizorii, titularul dreptului la viață privată poate avea la îndemână și acțiuni penale, măsuri preventive care sunt dispuse de instanță cu scopul de proteja dreptul și interesele legitime ale titularului acestui drept, așa cum vom analiza în continuare.

O discuție trebuie relatată, cea cu privire la caracterul perpetuu al dreptului la viață privată ca drept al personalității legat de persoană și caracterul prescriptiv al acțiunii în repararea prejudiciului rezultat prin atingerea acestui drept.

Prevederile art.2502 alin. 2 pct.1 stabilesc că, dacă prin lege nu se prevede contrariul, dreptul privitor la acțiunea în apărarea unui drept nepatrimonial este imprescriptibil. Și doctrina și-a însușit acest aspect legal, folosind ca argument faptul că un drept al personalității este legat de persoană și dăinuiește în timp cel puțin cât trăiește titularul său, chiar și dincolo de moarte.

Totuși, legiuitorul prevede în art.253 alin.1 NCC că acțiunea pentru repararea patrimonială a prejudiciilor, chiar nepatrimoniale, este supus prescripției extinctive.

Pe scurt, acțiunea în repararea dreptului la viață privată este imprescriptibilă, pe când acțiunea la repararea prejudiciilor rezultate prin atingerea acestui drept este supusă prescripției extinctive. Caracterul imprescriptibil al primei acțiuni, precum și existența dreptului la viață privată și dincolo de moartea persoanei, dă dreptul moștenitorilor să pornească sau să continue acțiunea pentru restabilirea dreptului personal încălcat, așa cum reglementează art. 256 alin.1 NCC.

Pentru angajarea răspunderii penale este necesar ca faptele prevăzute de legea penală să îndeplinească condițiile existenței infracțiunilor de: violare de domiciliu – art 224 NCP, violarea secretului corespondenței- art. 302, violarea vieții private – art 226. Legea penală mai apără și viața privată a persoanei juridice, prin incriminarea faptelor care reprezintă infracțiunea de violarea sediului profesional și divulgarea secretului profesional, prin care este protejată și persoana fizică.